

DEN NORSKE KIRKE

Karmøy kirkelig fellesråd

Norheim kirkegård

**BUDSJETT- OG ØKONOMIPLAN 2024-2027
OG
INVESTERINGSBUDSJETT 2024-2029**

Karmøy kirkelig fellesråd

INNHOLDSFORTEGNELSE

HØYT AKTIVITETSNIVÅ OG STOR OPPSLUTNING I KIRKEN	3
KIRKEGÅRDER OG GRAVPLASSER	3
DRIFTSBUDSJETT	3
Behov for økt rammebevilgning grunnet driftskonsekvenser kirkegård	3
Tilskudd til strømutfgifter.....	4
AVGIFTER	4
INVESTERINGSBUDSJETT	4
1. Rehabilitering av kirker i Karmøy.....	4
2. Gravplasser	5
2.1 Langsiktig strategi for gravplasser i Karmøy.....	5
2.3 Endring av forutsetninger for vurdering av behov for gravarealer.....	6
2.3 Nytt forslag til investeringsbudsjett for perioden 2024-2033.....	7

DEN NORSKE KIRKE

Karmøy kirkelig fellesråd

Karmøy kirkelig fellesråd skal utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomheten i Karmøy kommune, ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av de åtte soknene i Karmøy, samt fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser overfor kommunen. Videre er fellesrådet ansvarlige for anlegg, drift og forvaltning av kirkebyggene og kirkegårdene/gravplassene i Karmøy kommune.

I soknene utføres det tjenester vedrørende gudstjenester og kirkelige handlinger som dåp, viselser og gravferder. Utover dette er det stor aktivitet innenfor ulike målgrupper i soknet fra de yngste til de eldste blant oss.

HØYT AKTIVITETSNIVÅ OG STOR OPPSLUTNING I KIRKEN

Aktivitetsnivået og oppslutningen om kirken er høy i Karmøy. Kirken har en sentral del i menneskers liv, og er en kulturbærer i samfunnet. Erfaringen viser at ansatte i sektoren utløser mye frivillighet og aktivitet. Dette gir positive bidrag i lokalmiljøet, og bidrar til å utfylle kommunens tjenester innen oppvekst og kultur, helse og omsorg. Særlig mange barn og ungdom blir engasjert, noe som legger grunnlaget for gode verdier og samhandlingskultur videre i livet. Kirken er også en tydelig bidragsyter for integrering og inkludering, og driver godt arbeid blant eldre.

KIRKEGÅRDER OG GRAVPLASSER

Driften og forvaltningen av kirkegårdene og gravplassene er en viktig del av kirkens samfunnsoppdrag. Fellesrådet er opptatt av å sikre at mennesker får en verdig hvile, samt ivareta etterlattes behov for å ha et sted det er godt å komme til for å sørge og minnes de som har gått bort. Gravplassarealet utgjør om lag 225 dekar, og i perioden 2024-2029 vil det være behov for midler til utvidelse og opparbeidelse av kirkegårder/gravplasser (se «Investeringsbudsjett»).

I samsvar med vedtak i Karmøy kommunestyre, vil de totale kostnadene for kremasjonsavgift holdes utenfor det normale driftsbudsjettet, og faktureres Karmøy kommune i etterkant.

DRIFTSBUDSJETT

Karmøy kirkelig fellesråd søker Karmøy kommune om et samlet driftstilskudd og tjenesteyting fra kommunen som tar utgangspunkt i vedtatt tilskudd for 2023, med økning tilsvarende kommunal deflator (lønns- og prisvekst) for 2024. Videre søker fellesrådet om utvidet budsjetttramme for drift av kirkegård på kr. 350 000,- samt tilskudd til strømutfgifter på lik linje med hva andre sektorer i kommunen eventuelt blir tildelt.

Behov for økt rammebevilgning grunnet driftskonsekvenser kirkegård

Fellesråd har arbeidet målrettet for å effektivisere driften av gravplassene mest mulig de siste årene, og har blant annet overtatt arbeidet med oppgraving av graver for å spare kostnader knyttet til dette. I tillegg har festeavgiften blitt økt betydelig de siste årene for å øke inntektsgrunnlaget og redusere/utsette behovet for utvidelser. Fellesrådet arbeider også målrettet med å legge til rette for økt kremasjonsandel som beskrevet i forslag til investeringsbudsjett, slik at behovet for gravareal skal være minst mulig. Vi ser likevel at det er utfordrende å utføre driften av gravplassene med tilfredsstillende kvalitet.

Utvidelser som er beskrevet i investeringsbudsjettet tilsvarer om lag 13 dekar. Årsaken til at utvidelsene ikke overstiger dette, er tilretteleggingen for økt kremasjonsandel. Driftsutgiftene per dekar vil naturlig nok være noe høyere knyttet til navnete minnelunder enn til vanlige gravfelt. Likevel vil det føre til en effektivisering, siden arealbruken blir betydelig mindre.

Kostnad per grav går altså ned. Med bakgrunn i dette benytter vi gjennomsnittskostnaden per dekar for alle arealer, uavhengig om det er arealer til kistegrav, urnegrav, eller minnelund. Denne gjennomsnittskostnaden vil i 2024 være ca. kr. 27 500,- med fratrukk for avskrivninger, kontorkostnader, merverdiavgift og kremasjonskostnader. Vi viser for øvrig til forskjellene i arealbehov for kistegraver (4 kvm), urnegraver (2,25 kvm) og graver i minnelund (0,25 kvm). Antall vanlige kistegraver per dekar er om lag 120-140. På en minnelund kan man til sammenligning få plass til tilsvarende antall graver på om lag 50 kvm.

Økte driftskostnader for utvidelse vil med utgangspunkt i kostnad for drift per dekar være estimert til kr. 357 500,-. Karmøy kirkelig fellesråd ber med bakgrunn i dette om økt budsjetttramme for drift av kirkegård på kr. 350 000,-.

Tilskudd til strømutfgifter

Karmøy kirkelig fellesråd ber om økonomisk støtte til strømutfgifter på lik linje med hva andre sektorer i kommunen eventuelt blir tildelt.

AVGIFTER

Karmøy kirkelig fellesråd anbefaler en økning i festeavgift for kiste- og ordinære urnegraver fra kr. 230,- til kr. 250,- per år per grav.

Det er ikke anledning til å feste graver i navnet minnelund. Navneplate kan imidlertid beholdes utover fredningstid mot avgift. Det er også anledning til å foreta navneflytting til navneplate i minnelund. Fellesrådet anbefaler å sette avgift for navneplate i minnelund til kr. 0,- per år.

INVESTERINGSBUDSJETT

Grunnlaget for innspillet til investeringsbudsjettet ligger i Trossamfunnsloven § 14 og Gravplassloven § 3. Kommunen har finansieringsansvar for

- a) bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg.
- b) anlegg, drift og forvaltning av gravplasser.

Karmøy kirkelig fellesråd (KKF) har valgt å fokusere på de to områdene beskrevet nedenfor. Dette har man gjort etter nøye vurderinger, da det er flere behov som ønskes realisert.

1. Rehabilitering av kirker i Karmøy

Kirkebyggene representerer en kulturskatt i Karmøy som er viktig å bevare. I løpet av våren 2017 ble det foretatt tilstandsvurderinger og utformet tilstandsrapporter for alle kirkene i kommunen. Dette ble gjort for å skaffe en oversikt over alvorlighetsgrad på avvikene, hvilke avvik som er mest prekære, samt tydelige kostnadsestimater for nødvendige utbedringstiltak.

Karmøy kirkelig fellesråd har redusert vedlikeholdsetterslepet betydelig de siste årene. Siden 2018 har det blitt utført større arbeider på alle kirkebyggene i kommunen, med unntak av Kopervik kirke som stod ferdig i 2017.

Med unntak av utskifting av vinduer i Åkra kirke, vil i all hovedsak vedlikeholdsbehovet som ble kartlagt i 2017 være ajourført i løpet av 2023. Tilstandsrapportene som ble utarbeidet inkluderte imidlertid ikke de elektriske anleggene (dette ble spesifisert også på daværende tidspunkt). Oppgradering av det elektriske anlegget er spesielt viktig av brannvern hensyn, men også energiforbruk.

Budsjettforslag rehabilitering av kirker i Karmøy:

<u>2025: Elektrisk anlegg, Åkra kirke</u>	<u>1.200.000,- ekskl. mva.</u>
<u>2026: Klimaskall (vinduer) Åkra kirke, samt elektrisk anlegg Falnes, Ferkingstad, Åkra gamle og Torvastad kirker</u>	<u>10.000.000,- ekskl. mva.</u>

2. Gravplasser

Karmøy kirkelig fellesråd (KKF) tar utgangspunkt i fellesrådets vedtatte langsiktige strategi for gravplasser i Karmøy når forslag til investeringsbudsjett for gravplasser fremlegges.

2.1 Langsiktig strategi for gravplasser i Karmøy

I sak 17/20 ble følgende vedtak fattet vedrørende langsiktig strategi for gravplasser i Karmøy:

«Falnes og Ferkingstad ses i sammenheng på svært lang sikt. Falnes utvides slik som anbefalt i gjeldende investeringsplan. Oppstart av reguleringsarbeider for Falnes er startet i 2021. Etter dette gjøres en ny vurdering om Ferkingstad som har gode utvidelsesmuligheter skal bli felles gravplass for soknene i fremtiden.

Framtidig gravplass for Åkrehamn, Veavågen og Kopervik samles i en ny, større lokalitet, for eksempel på Sevland (i budsjett benyttes «Sevland gravplass» for enkelhets skyld).

Utvidelse av Torvastad kan utsettes og den nye gravplassen ved Avaldsnes kirke benyttes når det ikke er tilgang på flere graver i Torvastad sokn. Når også denne kapasiteten er brukt, opparbeides utvidelsen på Torvastad og blir felles gravplass for Torvastad og Avaldsnes sokn.

Utvidelsen på Norheim gjennomføres som planlagt når behovet for nye gravplasser er der.»

2.2 Investeringsbudsjett for gravplasser fremlagt i 2022 for perioden 2023-2032

Karmøy kirkelig fellesråds forslag til investeringsbudsjett som ble lagt fram i fjor for perioden 2023-2032 var følgende:

<u>Digitalisering av kart på gravplassene 2023:</u>	<u>1.000.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Falnes kirkegård, opparbeidelse 2024:</u>	<u>14.000.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Norheim gravplass, planarbeid 2025:</u>	<u>1.200.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Norheim gravplass, opparbeidelse 2026:</u>	<u>14.500.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Veavågen kirkegård, planarbeid 2026:</u>	<u>250.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Veavågen kirkegård, opparbeidelse 2027:</u>	<u>1.500.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Sevland gravplass, planarbeid 2028:</u>	<u>2.500.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Sevland gravplass, opparbeidelse 2029*:</u>	<u>28.000.000,- ekskl. mva.</u>

*Estimat forutsetter at området som erverves er i kategorien LNF.

Med unntak av «Digitalisering av kart på gravplassene» ble investeringsbudsjettet vedtatt av Karmøy kommune. Fellesrådet ser imidlertid at investeringsbudsjettet bør justeres.

2.3 Endring av forutsetninger for vurdering av behov for gravarealer

Langsiktig strategi for gravplasser i Karmøy er basert på vurdering av behov for gravarealer, oppdatert av Karmøy kommune i mai 2020. De siste årene har forutsetningene for vurdering av behov for gravarealer endret seg, og det forventes at de endrer seg ytterligere. Nedenfor er hovedaspektene ved dette beskrevet.

a) Kremasjonsandelen stiger, og reduserer behov for gravareal

I 2018 var kremasjonsandelen i Karmøy kommune 6 %. I 2022 var dette økt til 13 %. Vi estimerer at kremasjonsandelen i 2023 vil overstige 15 %. I Haugesund var kremasjonsandelen 44 % i 2022, mens den per 24. april ligger an til å bli 50 % i 2023. Karmøy kirkelig fellesråd forventer en betydelig økning i kremasjonsandelen de kommende årene.

En urnegrav krever mindre plass enn en kistegrav. Arealbehovet for en kistegrav er 4 kvm (1,5m x 3m), mens det for en urnegrav er 2,25 kvm (1,5m x 1,5m). I forbindelse med dødsfall av ektefelle, samboer, eller annen nær familie, festes ofte en dobbelgrav. Dette betyr at en betydelig andel av gravarealet på en gravplass ikke er tilgjengelig på tross av at gravarealet ennå ikke er faktisk utnyttet. I en urnegrav kan man imidlertid ha 4 antall urner.

I en navnet minnelund (heretter: minnelund) er arealbehovet per urne 0,25 kvm (0,5m x 0,5m). Videre kan etterlatte betale en avgift for å beholde en navneplate på minnesmerket etter fredningstiden, men gravarealet festes ikke. Dette betyr at gravarealet alltid vil kunne gjenbrukes etter 20 år. Det er mulighet for at kister også kan begraves i forbindelse med minnelund. Selv om gravarealet i denne forbindelse vil være likt som ved en normal kistegrav, vil altså gravarealet være gjenbrukbart etter 20 år.

Karmøy kirkelig fellesråd forventer at økningen av kremasjonsandelen i Karmøy vil tilta ytterligere dersom det anlegges minnelund på de ulike gravplassene i kommunen. Dette vil føre til økt bevissthet rundt muligheten for kremasjon. Videre vil det ved opprettelse av minnelunder eksistere et tilbud med et pent og stelt minnesmerke uten at innbyggerne behøver å stå for stellet selv.

Noen etterlatte opplever belastningen ved gravstell og festeavgift som betydelig, men ønsker likevel fortsatt mulighet til å ha et sted å besøke for å minnes sine kjære. I slike tilfeller kan det være aktuelt å erstatte eksisterende gravminne (for eksempel grav med gravstøtte) med en navneplate på minnesmerket ved minnelunden. Dette kalles navneflytting. En redusert festeavgift for minnelund kan være med å øke en slik etterspørsel.

b) Redusert ønske om å feste flere graver over tid

Vi opplever at ønsket om å feste flere graver over tid, avtar. Dette har sannsynligvis sammenheng med hovedsakelig to faktorer:

i. Økt festeavgift

Festeavgiften har økt de siste årene, noe som påvirker betalingsviljen. Det registreres at dette påvirker befolkningens vilje til å betale for å opprettholde fester. Dette gjelder særlig feste av graver for slekt som ikke er nær.

ii. Generasjonsendring

Det ser ut til å være en forskjell i de ulike generasjonene hva gjelder ønsket om å bevare festegraver. Yngre generasjoner uttrykker mindre behov for å beholde festegraver enn hva de eldre generasjonene gjør og har gjort.

c) Utvikling av digitale programmer gjør at gravplassforvaltningen har bedre kontroll på utnyttelse av gravplassene

Utvikling av digitale gravplassprogrammer benyttet i gravplassforvaltningen fører til bedre oversikt. Dette handler om bedre digital oversikt over utnyttelse av

gravarealene, så vel som bedre tid til fysisk oppfølging av overensstemmelse mellom kart og terreng. Videre digitalisering av gravplasskart vil gi ytterligere muligheter for slik gevinstrealisering.

2.3 Nytt forslag til investeringsbudsjett for perioden 2024-2033

Endringene i forutsetningene for vurdering av behov for gravarealer påvirker ikke nevneverdig den langsiktige strategien for gravplasser i Karmøy. 10-års planen som ble lagt med utgangspunkt i strategien endres imidlertid betydelig.

Generelt kan det se ut til at behovet for mer gravplass øker saktere enn tidligere antatt, samt at det er overveiende sannsynlig at behovet for areal på et tidspunkt vil reduseres. Dette betyr at det vil være samfunnsøkonomisk gunstig å utsette utvidelse av gravplasser så lenge som mulig.

Det er mulig å foreta noen endringer og justeringer på flere kirkegårder og gravplasser som vil føre til at man kan utsette opparbeidelse av Falnes kirkegård, «Sevland gravplass», og deler av Norheim kirkegård. Ved å utsette disse har man også mulighet til å vurdere hvorvidt det oppstår faktisk behov for slik utvidelse. Dette gjelder spesielt Falnes kirkegård og Sevland gravplass.

Veavågen kirkegård er et unntak fra den generelle observasjonen at behovet for mer gravplass øker saktere enn tidligere antatt. Nye felter må derfor opparbeides tidligere på Vea enn nåværende investeringsbudsjett legger opp til.

Kommunen har allerede avsatt investeringsmidler til gravplassområdet i budsjettet for 2024 (utvidelse av Falnes kirkegård). Fellestrådet sitt forslag er å omdisponere disse midlene, og de utbetalte planarbeidsmidlene, på en slik måte at det legges til rette for en reduksjon av behov for investeringsmidler i forbindelse med utvidelse av gravplasser i Karmøy kommune. Dette vil innebære tiltak på kirkegårder/gravplasser i alle sokn i kommunen. Tiltakene vil i hovedsak være knyttet til opparbeidelse av navnedde minnelunder, optimalisering av gravplassarealer, samt opparbeidelse av nye gravareal på eksisterende gravplasser. Hovedkostnadene vil være i forbindelse med arbeider på Stangeland, Norheim og Veavågen.

Budsjettforslag gravplasser:

<u>Diverse gravplassopparbeidelser 2024:</u>	<u>14.000.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Falnes kirkegård, planarbeid 2028:</u>	<u>1.500.000,- ekskl. mva.</u>
<u>Falnes kirkegård, opparbeidelse 2029:</u>	<u>19.500.000,- ekskl. mva.</u>

Karmøy kirkelig fellestråds forslag til investeringsbudsjett for gravplasser for perioden 2023 - 2032 var på MNOK 62,95, hvorav MNOK 61,95 ble vedtatt av Karmøy kommune. Forslaget til investeringsbudsjett for gravplasser som presentert ovenfor, beløper seg til MNOK 35,-. Totalt beløper fellestrådet sitt forslag til investeringsbudsjett (gravplasser og rehabilitering kirker) seg til MNOK 46,2.

Budsjettinnspill fra eldrerådet